

O Podravki koja radi u Podravci, Pepeljugi i Branki

Sibilarizacija je glasovna promjena u kojoj se suglasnici *k*, *g*, *h* zamjenjuju suglasnicima *c*, *z*, *s* ispred *i*. Međutim, ona se ne provodi uvijek kad se za nju steknu glasovni uvjeti.

SIBILARIZACIJA

Suglasnici *k*, *g*, *h* zamjenjuju se suglasnicima *c*, *z*, *s* ispred *i*.

k	g	h
c	z	s
oblik – oblici	noga – nozi	Duh – dusi

Sibilarizacija se ne provodi u dativu i lokativu jednine imena stanovnica naselja, pokrajina i država: *Amerikanka* DL *Amerikanki*, *Ličanka* DL *Ličanki*, *Splićanka* DL *Splićanki*, *Varaždinka* DL *Varaždinki*, *Zagrepcanka* DL *Zagrepcanki*.

Kod mnogih imenica ženskoga roda koje završavaju na *-ka*, *-ga*, *-ha* ne dolazi do sibilarizacije: *baka* – *baki*, *četka* – *četki*, *duga* – *dugi*, *juha* – *juhi*, *kocka* – *kocki*, *lutka* – *lutki*, *muha* – *muhi*, *patka* – *patki*, *točka* – *točki*, *vaga* – *vagi*. Sibilarizacija se ne provodi ni u nekim imenicama muškoga roda: *zeko* – *zeki*, *striko* – *striki*.

1. slika: Dio poglavlja o sibilarizaciji u *Hrvatskoj školskoj gramatici* Lane Hudeček i Milice Mihaljević

Među pravilima koja se odnose na sibilarizaciju nalazi se pravilo da se ona ne provodi u dativu i lokativu jednine imena stanovnica naselja, pokrajina i država, primjerice *Amerikanka* DL *Amerikanki*, *Splićanka* DL *Splićanki*.

Sibilarizaciji osim imena stanovnica naselja, pokrajina i država ne podliježu ni ženska osobna imena: *Dao sam knjigu Branki.*; *Razgovaramo o Dubravki.*; *Rekao sam Zdenki što se jučer dogodilo.*

Međutim, imenima stanovnica naselja, pokrajina i država te ženskim imenima na *-ka* i *-ga* često se nazivaju i poduzeća, klubovi, zgrade, restorani i umjetnička djela (pripovijetke i romani). Jedno općeprihvaćeno normativno pravilo izaziva nedoumicu o tome kako postupati u slučajevima usporedivim sa slučajem opisanim u sljedećemu jezičnom savjetu.

Riječ je o jezičnome savjetu koji izaziva nedoumicu odnosi li se on samo na slučaj *Podravka* 'žena' i *Podravka* 'poduzeće' ili upućuje na to da se svaki put kad se imenom stanovnice naseljenoga mjesta koje završava na *-ka* imenuje koje poduzeće, klub, zgrada, ugostiteljski objekt itd. u novonastalome imenu sibilarizacija provodi.

To pitanje uvodi dalje i novo pitanje koje se odnosi na slučajeve o kojima jezični savjetnici i gramatike ne govore: Vrijedi li pravilo o neprovođenju sibilarizacije za imena i naslove nastale prema ženskim imenima? Može li se pravilo *Podravki/Podravci* razumjeti kao

normativno pravilo da se sibilizacija (koja se ne provodi u osobnim imenima, pa tako ni npr. u imenu *Pepeljuga* ili *Dubravka*) provodi u dativu i lokativu imena *Pepeljuga* kad je riječ o naslovu bajke ili baleta ili na ime *Dubravka* kad je riječ o naslovu Gundulićeva djela? Također, provodi li se sibilizacija u imenu mjesta *Dubravka* u Konavlima? Provodi li se ona u dativu i lokativu imena istoimenoga zagrebačkog restorana?

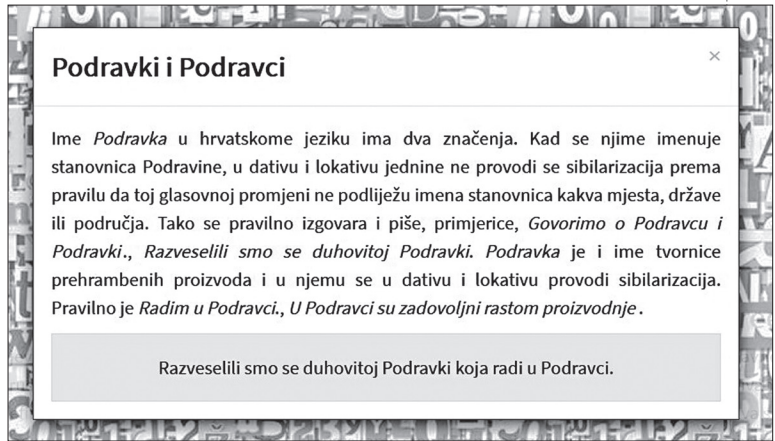
Sljedeći korak bio bi upitati se i proteže li se pravilo o provođenju sibilizacije u imenima nastalima prema općim imenicama, npr. treba li provoditi sibilizaciju u naslovu romana *Psovka* Janka Polića Kamova kako bi se taj naslov i gramatički razlikovao od imenice *psovka* u kojoj se sibilizacija ne provodi.

Dalmatinka, Prigorica, Zagorka, Međimurka, Zagrepčanka...

Sljedeća tablica pokazuje s koliko je potvrda u *Hrvatskome jezičnom korpusu* potvrđen sibilizirani i nesibilizirani lokativ s prijedlogom *u* imena nekih poduzeća imenovanih imenom stanovnice naseljenoga mjesta.

u Dalmatinki	106	u Dalmatinci	21
u Kninjanki	1	u Kninjanci	1
u Međimurki	2	u Međimurci	0
u Podravki	873	u Podravci	1265
u Prigorki	6	u Prigorci	1
u Splitski	1	u Splitski	2
u Zagorki	10	u Zagorci	0

Iz podataka navedenih u tablici može se primijetiti nedosljednost kad je riječ o provođenju sibilizacije, koja potvrđuje nesigurnost treba li je u tim imenima provoditi.



2. slika: Jezični savjet *Podravki i Podravci* na stranicama *Jezičnoga savjetnika* <http://jezicni-savjetnik.hr/>

Sibilarizirani oblici nešto su češći samo kod imena Podravka (1265 : 873) te Splitska (2 : 1), a izjednačeni kod imena Kninjanka. Nešto veći broj potvrda s nesibilariziranom osnovom primjećuje se kod imena poduzeća Zagorka. Tako je i kad je riječ o raspodjeli sibilariziranoga i nesibilariziranoga lokativa s prijedlogom *u* poznate zagrebačke zgrade Zagrepčanke: potvrđeno je 20 potvrda za *Zagrepčanki*, a samo dva za *Zagrepčanci*. Razlog većega broja oblika *Zagorki* i *Zagrepčanki* sigurno je i taj što se to poduzeće i ta zgrada nalaze na kajkavskim govornim područjima. Treba međutim napomenuti i da *Hrvatski mrežni korpus* nije standardnojezični korpus, nego korpus tekstova automatski prikupljenih od 2011. do 2013. godine s domene *.hr* te također da je u većini navedenih imena poduzeća riječ o izrazito malome broju potvrda. I u medijima je (čak i u istome mediju) često prisutno kolebanje kad je riječ o sibilariziranome i nesibilariziranome obliku dativa i lokativa naziva poduzeća te ćemo u istim novinama pronaći i rečenicu *Njezina je priča o sinjskoj Tvornici konca Dalmatinki*. i naslov *Novi problemi u 'Dalmatinci': dobili i pomoć i plaće*.

olmanicu Teu Pijević koja je do sada branila	<u>u Dalmatinki</u>	iz Ploča i mislim da je to jako dobro, zapravo da je to super
i Umaga koja se trenutno nalazi na posudbi	<u>u Dalmatinki</u>	. - Pok... Proslavljeni riječki rukometaš Alvaro Načinović " pl
na) - Predstavnici dviju sindikata koji djeluju	<u>u Dalmatinki</u>	Novoj, Nezavisnog sindikata i Sindikata tekstila, kože, obuć
zahtjeva za pokretanje stečajnog postupka	<u>u Dalmatinki</u>	Novoj. Izdvojeno Autor: kigo 17.02.2013 29 pogleda Na Zagr
ne znači da se više nitko ne može prijaviti.	<u>U Dalmatinki</u>	su se prilikom odabira pčelara kojima će se financirati školo
ovima ", istaknuo je Šeks. Vijesti Pregovori	<u>u Dalmatinki</u>	Novoj bez konkretnih rezultata - 24. rujan 2008 SINJ, 24. ruj
rage i hrabrosti i prije godinu dana prekinula agoniju	<u>u Dalmatinci</u>	i dala otkaz. Sad se osjeća potpuno sretnom. Pitanje, koje mi
feriraju hrvatska vina, i to u najčešće iz svoje regije:	<u>u Dalmatinci</u>	dalmatinska, Slavonci slavonska... Na odabir najviše utječu v
oštitivati u svim okolnostima. Novosti 29. 10. 2008. "	<u>U Dalmatinci</u>	Novoj " odgođen program zbrinjavanja viška radnika SINJ / SPI
olnostima kad se dugotrajno vodi stečajni postupak	<u>u Dalmatinci</u>	Sinj tijekom kojeg se ne odvija proizvodnja a uz to su oštećeni
za razvoj i zapošljavanje. Na dan otvaranja stečaja	<u>u Dalmatinci</u>	novoj bilo je 185 zaposlenih, a još dvadesetak radnika dobilo je
čina minimalne plaće za svaku godinu radnog staža	<u>u Dalmatinci</u>	novoj. Ako svi radnici potpišu zahtjeve do petka, realno je oćel

3. slika: Primjeri lokativa *Dalmatinci* i *Dalmatinki* (riječ je o poduzeću Dalmatinka) u *Hrvatskome jezičnom korpusu*

Nesigurnost oko provođenja sibilarizacije u imenima poduzeća o kojima je riječ može se primijetiti i na mrežnim stranicama tih poduzeća.

Kao razlog zašto se u imenu *Podravka*, kad je riječ o poduzeću, sibilarizacija provodi navodi se da je riječ o imenu s dvama značenjima. I kod općih se imenica katkad pojavljuje potreba da se i gramatički razlikuje ono što se značenjski razlikuje (npr. *drvo*, G jd. *drva* 'građevni materijal' / *drveta* 'stablo'; *sat* N mn. *satovi* 'uređaj' / *sati* 'vremenska jedinica'). Međutim, i mnogim drugim imenima kojima se označuje stanovnica mjesta, područja itd. nazivaju se i poduzeća: *Dalmatinka*, *Kninjanka*, *Međimurka*, *Prigorka*, *Splitska*, *Zagorka*... te ako je objašnjenje da je riječ o imenima s dvama značenjima (pitanje je i je li zaista riječ o imenima s dvama značenjima ili o dvama imenima) valjano

za ime *Podravka*, trebalo bi bili valjano i za ostala navedena i s njima usporediva imena. Možemo stoga ovu cjelinu zaključiti preporukom da se savjet o *Podravki* i *Podravci*, koji je dijelom hrvatske jezičnosavjetničke tradicije, primijeni i na ostala imena poduzeća nastala od imena za stanovnicu mjesta ili područja. Ta bi preporuka bila na tragu savjeta koji je još 1991. godine dao Stjepko Težak u knjizi *Hrvatski naš svagdašnji*:

Nema dvojnosti *Podravki* ili *Podravci* jer se u vlastitim imenima (izuzevši neka zemljopisna imena) sibilizacija danas ne provodi. Ali činjenica da se tu i tamo pojavi lik *Podravci*, a čuo sam i dobra štokavca govoriti da je bio u šabačkoj *Zorci*, upozorava na razlikovnu mogućnost sibilizacije. Isti taj štokavac rekao je da ide k sestri *Zorki*. Očito postoji težnja da se razlikuje osobno ime (ili naziv za žensko biće) od naziva organizacije ili kakva predmeta. Ne bi bilo zgoroga da se takva praksa usvoji: *Reci Dubravki da će nas naći u Dubravci. Reci onoj Podravki da ne priča o svojoj Podravci.*

Pepeljuga, Branka, Dubravka

Učestala pitanja, osobito u vrijeme kad se približavaju završni ispiti i matura, o tome treba li u naslovima djela koja se nalaze u naslovu ove cjeline provoditi sibilizaciju potvrđuju nesigurnost koja se može primijetiti i u hrvatskim korpusima.

Za ženska imena na *-ka* i *-ga* jasno je da se u njima sibilizacija ne provodi. To pravilo navode sve hrvatske gramatike. U primjerima iz korpusa u kojima se ona provodi u imenima ženskih osoba, uključujući i likove književnih djela, posve je neupitno riječ o jezičnoj pogreški, npr.: *Dobro poznata priča o Pepeljuzi dobila je novo ruho.*; *Komični mjuzikl o škotskoj Pepeljuzi Susan Boyle.*; *Što reći o Dubravci... Dubravka mi je vjerovatno prva prava prijateljica koju sam imao.*; *Bio je partner tadašnjoj gradonačelnici Dubravci Šuici.*

U *Hrvatskome jezičnom korpusu* potvrđeni su i primjeri provođenja sibilizacije u imenu bajke, filma i baleta *Pepeljuga*, npr.: *Koliko vam je poznata uloga don Ramira u Rossinijevoj Pepeljuzi?*, *Kako je došlo do vašeg angažmana u zagrebačkoj Pepeljuzi?*. Usporedive rezultate daje pretraživanje hrvatskoga jezičnog korpusa po oblicima *Dubravki* i *Dubravci*: potvrđeni su primjeri provođenja sibilizacije u imenu Gundulićeva djela, npr. *Ta se scenska začudnost javlja već u mladenačkom Gundulićevu kazalištu... i u njegovoj Dubravci.*; *Među nizom uloga ostvarenih u nacionalnom repertoaru posebno se izdvajaju Jeljenka u Gundulićevoj Dubravci, Dora u Šenoinu Zlatarevu zlatu...*

Za ime *Branka* nema u *Hrvatskome mrežnom korpusu* ni *Hrvatskoj jezičnoj riznici* potvrda za provođenje sibilizacije u dativu i lokativu jednine ni kad je riječ o imenu žene ni kad je riječ o imenu Šenoina djela.

U svim je navedenim primjerima, bez obzira na to je li riječ o naslovu bajke, filma, baleta ili književnoga djela, uporaba sibiliziranih oblika *Pepeljuzi* odnosno *Dubravci* pogrešna. Iako bi se na prvi pogled moglo činiti da je riječ o istoj potrebi gramatičkoga razjednačivanja

različitih značenja o kojoj je bilo riječi u prethodnoj cjelini jer se u slučaju *Pepeljuga* ili *Dubravka* može razlikovati značenje ‘žena’ i značenje ‘umjetničko djelo’, razlika ipak postoji jer su umjetnička djela nazvana po njihovu glavnom liku te i na imena djela treba primijeniti pravilo o neprovođenju sibilizacije u dativu i lokativu ženskih imena.

Sibilizacija se redovito provodi u imenu mjesta Dubravka u Konavlima, npr.: *Pogled privlače uokvirene fotografije bratove unučadi, od kojih samo jedno živi tu, u Dubravci.*; *Točno iza polnočke mještani su se preselili u Dom kulture u Dubravci.*; *Dr. Miho Demović rodio se u Dubravci u Konavlima 16. lipnja 1934.*; *U Dubravci je crkva sv. Barbare, jedna od najstarijih crkva u Konavlima.*

[https://hr.wikipedia.org > wiki > Dubravka_\(Konavle\) ▾](https://hr.wikipedia.org/wiki/Dubravka_(Konavle))

Dubravka (Konavle) - – Wikipedija

U **Dubravci** je crkva sv. Barbare, jedna od najstarijih crkva u **Konavlima**. Oko te je crkve najveće očuvano srednjovjekovno groblje u **Konavlima**.

4. slika: Sibilizirani lokativ imena mjesta Dubravka u Konavlima

Dubravka je i ime poznatoga zagrebačkoga restorana. U korpusu se nalazi nekoliko potvrda sibiliziranoga lokativa njegova imena: *Koliko su samo puta znali u Dubravci ugodno provesti večer.*; *Predahnite uz kavu, sok, sladoled ili ukusan ljetni obrok u Orlandu ili Dubravci.*

I u ovome bismo slučaju, kao i u slučaju poduzeća koja su nazvana imenima stanovnica kojega mjesta ili područja, mogli ponoviti preporuku da se sibilizacija provodi, odnosno kazati da su navedeni primjeri provođenja sibilizacije u dativu i lokativu u imenu mjesta Dubravke točni.

Zaključak

Na kraju možemo zaključiti da bi, kad je riječ o imenima poduzeća i drugih ustanova nazvanih prema ženskim etnicima ili ženskim imenima na *-ka* i *-ga*, bilo dobro pridržavati se savjeta koji se u hrvatskim jezičnim savjetnicima navodi za oblike *Podravki* i *Podravci* te da bi taj savjet trebalo razumjeti kao preporuku za sva takva imena.

S druge strane, naslovi umjetničkih djela koji su žensko ime (u pravilu glavnoga lika romana, pripovijetke, filma, baleta itd.) ne podliježu tomu pravilu, odnosno sibilizacija se u dativu i lokativu ženskoga imena na *-ka* i *-ga* ne provodi ni kad se to ime nalazi u naslovu djela.

U tekstu se spominje i naslov romana *Psovka* Janka Polića Kamova. U općim imenicama u kojima se sibilizacija ne provodi ne treba je provoditi ni kad je opća imenica u naslovu djela, dakle: *Razgovaramo o Kamovljevoj Psovki*.